

Odziv na prispevek Evropskega parlamenta v okviru resolucije o Letnem poročilu ECB 2016

Podpredsednik ECB je Letno poročilo ECB 2016 predstavil 10. aprila 2017 na posebni seji Odbora za ekonomske in monetarne zadeve Evropskega parlamenta.¹ Predsednik ECB pa se je 5. februarja 2018 udeležil plenarne razprave Evropskega parlamenta o letnem poročilu.² Naslednji dan je plenum sprejel resolucijo o Letnem poročilu ECB 2016 (v nadaljnjem besedilu: resolucija).³

ECB ob predložitvi Letnega poročila 2017 Evropskemu parlamentu objavlja odziv na prispevek Evropskega parlamenta v okviru njegove resolucije.⁴ Odziv objavlja javno in tako sledi praksi, ki jo je sprejela lani kot odgovor na zahtevo Evropskega parlamenta.⁵ To kaže zavezanost ECB k demokratični odgovornosti, saj javnost seznanja v večjem obsegu, kot ji to nalagajo zahteve iz Pogodbe.

1 Denarna politika ECB

1.1 Učinkovitost ukrepov ECB in njihovi stranski učinki

Resolucija obravnava učinkovitost ukrepov denarne politike ECB, njihov vpliv na pogoje financiranja v euroobmočju ter njihove stranske učinke, na primer v odstavkih 3, 11, 12, 15, 20, 22, 23 in 25.

ECB meni, da so ukrepi denarne politike precej prispevali k izboljšanju finančnih pogojev za podjetja in gospodinjstva ter k višji gospodarski rasti in inflaciji. Celoten vpliv ukrepov denarne politike, sprejetih med sredino leta 2014 in oktobrom 2017, na gospodarsko rast in inflacijo v euroobmočju je v obeh primerih ocenjen, da v obdobju od leta 2016 do leta 2020 kumulativno znaša približno 1,9 odstotne točke. Kanali, po katerih poteka transmisija denarne politike, so delovali dobro ter tako zagotavljali pogoje, ki so potrebni za to, da se bo inflacija vzdržno vrnila na raven pod 2%, vendar blizu te meje.

¹ Glej <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2017/html/sp170410.en.html>.

² Glej <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2018/html/ecb.sp180205.en.html>.

³ Besedilo sprejete resolucije je dostopno na spletnem mestu Evropskega parlamenta na naslovu: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2016-0433+0+DOC+XML+V0//SL>.

⁴ V odzivu niso obravnavana vprašanja, ki se v resoluciji Evropskega parlamenta nanašajo na bančno unijo. Razprava o teh zadevah je v Letnem poročilu ECB o nadzornih aktivnostih (na voljo na naslovu: <https://www.bankingsupervision.europa.eu/press/publications/annual-report/html/ssm.ar2017.sl.html>). Odziv na resolucijo o bančni uniji bo objavljen letos kasneje.

⁵ Glej odstavek 23 Resolucije Evropskega parlamenta z dne 25. februarja 2016 o letnem poročilu Evropske centralne banke za leto 2014, ki je na voljo na naslovu: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+TA+P8-TA-2016-0063+0+DOC+PDF+V0//SL>.

Medtem ko resolucija navaja nezadostno ponudbo kreditov, razpoložljivi podatki kažejo, da so bili ukrepi denarne politike ECB zelo učinkoviti pri ublažitvi pogojev financiranja na splošno ter pri spodbujanju okrevanja kreditiranja podjetij in gospodinjstev. Najnovejši podatki kažejo, da se postopno okrevanje rasti posojil nadaljuje. Rast posojil nefinančnim družbam in gospodinjstvom je od sredine leta 2014 precej okrevala (za več kot 6 odstotnih točk pri posojilih nefinančnim družbam in za približno 3 odstotne točke pri posojilih gospodinjstvom), k čemur je prispeval prenos ukrepov denarne politike ECB. Kot kaže anketa o bančnih posojilih v euroobmočju, se je povpraševanje podjetij po posojilih od leta 2015 precej povečalo ter še naprej spodbuja postopno okrevanje rasti posojil.⁶

Kar zadeva poudarek, ki ga resolucija namenja boljšemu dostopu malih in srednje velikih podjetij (MSP) do kreditov, velja opozoriti, da so od uvedbe svežnja ukrepov za izboljšanje kreditnih pogojev junija 2014 zlasti MSP izkoristila prednosti vse večjega prenosa ključnih obrestnih mer na bančne obrestne mere. Rezultati zadnje ankete v euroobmočju o dostopu podjetij do financiranja (SAFE) (za obdobje od aprila 2017 do septembra 2017) potrjujejo trenutno izboljševanje razpoložljivosti financiranja za MSP, in sicer zaradi večje pripravljenosti bank, da dajejo posojila, ter zaradi boljših gospodarskih obetov, med drugim tudi v državah, ki jih je kriza močneje prizadela. Kljub strukturnim razlikam so se bančne obrestne mere za zelo majhna posojila – kar je približek za posojila malim in srednje velikim podjetjem – od začetka junija 2014 do konca januarja 2018 znižale za 199 bazičnih točk, v primerjavi s 97 bazičnimi točkami pri velikih posojilih.

ECB spremlja stranske učinke, ki jih imajo nekonvencionalni ukrepi denarne politike, saj javnost pogostokrat obvešča o teh zadevah in jih upošteva pri določanju denarne politike v toliko, kolikor vplivajo na doseganje poglobitnega cilja denarne politike, tj. cenovne stabilnosti. Stranski učinki so na splošno videti omejeni. Splošnega čezmernega vrednotenja finančnega premoženja v euroobmočju ni bilo opaziti. Skromna kreditna gibanja podpirajo oceno, da je tveganje kreditnega razmaha s čezmerno rastjo kreditov in izkrivljanjem cen finančnega premoženja trenutno majhno. Obenem je treba zaradi močne rasti novo odobrenih hipotekarnih posojil gibanje bančnih kreditov pozorno spremljati, še posebno v jurisdikcijah, kjer cene stanovanjskih nepremičnin močno rastejo, vrednotenje pa presega temeljne ekonomske spremenljivke. Če bi stranski učinki denarne politike postali zaskrbljujoči, bi morale ukrepati druge ekonomske politike, razen če bi omenjeni učinki vplivali na doseganje cenovne stabilnosti v euroobmočju. Tako bi bilo na primer treba uporabiti ciljno usmerjene makrobonitetne ukrepe, kot je že bilo storjeno v nekaterih jurisdikcijah, če bi tveganja, povezana z napihnjnimi cenami finančnega premoženja, v določenih sektorjih ali državah postala pomembna. Treba je tudi opozoriti, da denarna politika s spodbujanjem gospodarskega okrevanja in cenovne

⁶ Kar zadeva domnevne denarne abnormalnosti, ki bi bile opazne v razhajanju stopenj rasti širokega in ožjega denarja, lahko vidimo, da je rast M3 vse od napovedi programa nakupa vrednostnih papirjev močna. Kot poudarja poročilo, pa je res, da so rast denarnega agregata M3 spodbujale predvsem najlikvidnejše komponente ob nizkih oportunitetnih stroških imetja likvidnih vlog v okolju zelo nizkih obrestnih mer in položne krivulje donosnosti.

stabilnosti pomembno prispeva k večji odpornosti potrošnikov, podjetij in finančnih institucij.

Kar zadeva zaskrbljenost v resoluciji, da bi lahko položna krivulja donosnosti oslabilila stabilnost in dobičkonosnost bančnega sistema, je treba omeniti, da je bil vpliv ukrepov denarne politike ECB do sedaj omejen. Nižje neto obrestne marže, povezane s položno krivuljo donosnosti in lepljivostjo depozitnih obrestnih mer navzdol, v celoti gledano odtehtajo izboljšani gospodarski obeti, ki pozitivno vplivajo na kreditno kvaliteto (in s tem na stroške oblikovanja rezervacij v bankah) ter na obseg posojil. Obenem postajajo ciklični izzivi manjši, vendar ostaja dobičkonosnost bank še naprej dokaj oslABLJENA. To je posledica strukturnih dejavnikov, med katerimi so nizka stroškovna učinkovitost, šibko ustvarjanje prihodkov in diverzifikacija ter velik obseg nedonosnih posojil (v nekaterih jurisdikcijah).

Odzivanje denarne politike ECB na krizo se je skozi leta spreminjalo glede na izzive, ki jih je bilo treba obravnavati v euroobmočju. Trenutno je organizirano okrog večdimenzionalne kombinacije konvencionalnih in dodatnih nekonvencionalnih ukrepov. Med slednjimi so ciljno usmerjene operacije dolgoročnejšega refinanciranja (CUODR), negativne obrestne mere, obsežen program nakupa vrednostnih papirjev ter prihodnja usmeritev denarne politike glede obrestnih mer in omenjenega programa. Okvir denarne politike ECB temelji na raznolikih teoretičnih temeljih. Proces odločanja v ECB podpira bogat sklop analitičnih orodij, ki niso bila razvita samo znotraj ECB, ampak pogostokrat v tesnem sodelovanju z nacionalnimi centralnimi bankami v okviru velikega števila Eurosistemovih delovnih skupin. Ta orodja se dokumentirajo prek različnih kanalov, med katerimi so Ekonomski bilten, pojasnjevalni članki na spletnem mestu ECB, občasni zvezki, delovni zvezki, raziskovalni bilten in govori članov Izvršilnega odbora. Poleg tega ima ECB dejavno vlogo pri razpravah o idejah in izboljšavah na področju centralnobančnih politik, te pa potekajo znotraj skupnosti centralnih bank in v tesnem sodelovanju z akademskimi krogi. To se kaže v velikem številu delavnic in konferenc, ki jih organizira ECB. V prihodnje bo ECB še naprej dokumentirala razvoj svojega teoretičnega okvira ter o tem prek omenjenih kanalov obveščala javnost.

1.2 Program nakupa vrednostnih papirjev podjetniškega sektorja in izvajanje denarne politike

Odstavka 28 in 29 resolucije razpravljata posebej o programu nakupa vrednostnih papirjev podjetniškega sektorja. O drugih vidikih izvajanja denarne politike razpravljajo odstavki 5, 6, 38 in 47.

Program nakupa vrednostnih papirjev podjetniškega sektorja je prispeval k povečanemu izdajanju obveznic s strani nefinančnih družb v euroobmočju, vendar tega niso odtehtali zmanjšani tokovi bančnih posojil v sektor nefinančnih družb. To potrjujejo rezultati ankete o bančnih posojilih, ki kažejo, da je bil neto odstotek bank v euroobmočju, ki so poročale, da je tržno dolžniško financiranje negativno vplivalo na povpraševanje nefinančnih družb po posojilih, v

obdobju od drugega četrtrletja 2016 do zadnjega četrtrletja 2017 v povprečju manj negativen kot marca 2016, ko je bil program napovedan. Poleg tega kaže, da je program verjetno posredno koristil nefinančnim družbam z omejenim ali nikakršnim dostopom do trgov obveznic: nekatera podjetja, katerih obveznice so primerne za nakup s strani Eurosistema, so se pri svojem financiranju namreč odmaknila od bančnih posojil, s čimer se je sprostila zmogljivost bilanc bank, da zadostijo povpraševanju manjših podjetij po kreditih. Obenem so zadnji krogi ankete SAFE pokazali, da se dostop MSP do zunanjega financiranja izboljšuje, kar potrjuje trend od leta 2014 dalje, tj. v obdobju, ko se izvaja več nestandardnih ukrepov denarne politike. Rezultate ankete SAFE potrjuje tudi stalno naraščanje neto tokov zelo majhnih posojil nefinančnim družbam od leta 2014 dalje – kar je približek za posojila malim in srednje velikim podjetjem.

Kar zadeva poziv resolucije Evropski centralni banki, naj zagotovi polno transparentnost glede različnih vidikov programa nakupa vrednostnih papirjev podjetniškega sektorja, ECB objavlja obilo informacij o tem programu. ECB tedensko objavlja agregatne podatke o imetjih v okviru programa, skupaj z enotnim seznamom vrednostnih papirjev in z imetji obveznic v centralnih bankah.⁷ ECB je objavila tudi dva okvirja v Ekonomskem biltenu, posvečena tej temi, z dodatnimi informacijami o delovanju programa in o imetjih. Za večjo transparentnost in s tem za boljše razumevanje programa je začela ECB oktobra 2017 polletno objavljati razčlenitev imetij v okviru programa po gospodarskih sektorjih, bonitetnih ocenah in državah tveganja v primerjavi z vsemi primernimi obveznicami. ECB je začela novembra objavljati tudi pretekla mesečna unovčenja vrednostnih papirjev v okviru programa ter pričakovana unovčenja v prihodnjih 12 mesecih. Te informacije se sedaj ažurirajo mesečno. Vse relevantne informacije o izvajanju programa so na voljo na posebni strani z vprašanji in odgovori.⁸

ECB je sicer zavezana transparentnosti pri izvajanju programa nakupa vrednostnih papirjev, vendar bi se z razkrivanjem informacij o posameznih imetjih omejila učinkovitost programa pri ohranjanju stabilnosti cen, kar je mandat ECB. Z razkrivanjem dvostranskih podatkov na ravni podjetij bi lahko tržni udeleženci izkoristili informacije, na primer tako, da predvidevajo, katere nakupe bo Eurosistem opravil, ter da namerno usmerjajo tržne cene v smer, ki bi lahko spodkopala učinkovitost programa nakupa vrednostnih papirjev podjetniškega sektorja ter s tem tudi pomembnega dela nestandardnih ukrepov denarne politike, ki jih je sprejel Svet ECB. Tudi s kasnejšim objavljanjem informacij o imetjih po vrednostnih papirjih bi se lahko zmanjšala fleksibilnost in s tem tudi uspešnost celotnega programa nakupa vrednostnih papirjev. Svet ECB lahko v kasnejši fazi oceni, ali bi bilo smiselno dodatno povečati transparentnost programa nakupa vrednostnih papirjev podjetniškega sektorja, potem ko se bo faza neto nakupov vrednostnih papirjev končala.

Kar zadeva zaskrbljenost v resoluciji glede ravni netržnega finančnega premoženja in listinjenih vrednostnih papirjev, zastavljenih kot zavarovanje, je

⁷ Glej <https://www.ecb.europa.eu/mopo/implement/omt/html/index.en.html>.

⁸ Glej <https://www.ecb.europa.eu/mopo/implement/omt/html/cspp-qa.en.html>.

treba omeniti, da je Eurosistem v svojih kreditnih operacijah vedno sprejemal široko paleto zavarovanj, da bi zagotovil uspešno in učinkovito izvajanje denarne politike. Široka paleta primernega finančnega premoženja za zavarovanje terjatev zagotavlja nemoteno in učinkovito izvajanje denarne politike. Eurosistem je vzpostavil podroben nabor zahtev, ki se nanašajo na primernost in uporabo finančnega premoženja kot zavarovanja, ter podroben nabor ukrepov za obvladovanje tveganj, ki veljajo za zastavljeno premoženje. Te zahteve in ukrepi so javno dostopni, ECB pa dnevno objavlja seznam tržnega finančnega premoženja, ki je primerno kot zavarovanje. To prispeva k jasnosti ter enakim pogojem in možnostim. Eurosistem upošteva tveganja (kreditno, tržno in likvidnostno), neločljivo povezana z vsako od teh vrst instrumentov, zato njegove zahteve in ukrepi za obvladovanje tveganj vključujejo minimalne standarde kreditne kvalitete in progresivne odbitke pri vrednotenju, ki upoštevajo tveganja, povezana z različnimi vrstami instrumentov (kategorija odbitkov), preostalo zapadlostjo in kreditno kvaliteto. S tega vidika povečana uporaba določenih razredov finančnega premoženja za Eurosistem sama po sebi ni problematična. Okvir obvladovanja tveganj in okvir vrednotenja sta ravno tako objavljena na spletnem mestu ECB.⁹

Kar zadeva ponovno izraženo zaskrbljenost v resoluciji glede sistema TARGET2, analize ECB kažejo, da so spremembe stanj v sistemu TARGET predvsem posledica likvidnostnih tokov, ki izhajajo iz programa nakupa vrednostnih papirjev, ter niso simptom ponovnih napetosti na finančnih trgih.

Kot je že bilo večkrat pojasnjeno v Evropskem parlamentu¹⁰ in v različnih publikacijah ECB,¹¹ zaradi poravnave teh transakcij nastanejo čezmejna plačila in spremembe stanj v sistemu TARGET, medtem ko lahko na ta stanja vpliva tudi naknadno uravnoteženje portfeljev.

Naj spomnimo, da je zagotavljanje izredne likvidnostne pomoči trenutno nacionalna naloga, ki jo izvajajo centralne banke. Dogovor o izredni likvidnostni pomoči z dne 17. maja 2017 daje Svetu ECB potrebne informacije, da lahko kompetentno izvaja naloge po členu 14.4 Statuta Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke (v nadaljnjem besedilu: Statut ESCB), tj. da oceni, ali je zagotavljanje izredne likvidnostne pomoči v nasprotju s cilji in nalogami ESCB. Izredno likvidnostno pomoč dejansko zagotavlja posamezna centralna banka, v primeru čezmejnih bančnih skupin pa več centralnih bank skupaj. Kar zadeva prošnjo resolucije, da se zagotavljanje izredne likvidnostne pomoči dodatno pojasni,

⁹ Smernica ECB/2014/60 o izvajanju okvira denarne politike Eurosistema ter Smernica ECB/2015/35 o odbitkih pri vrednotenju, ki se uporabljajo pri izvajanju okvira denarne politike Eurosistema. Eurosistemov okvir vrednotenja zavarovanj in okvir obvladovanja tveganj sta opisana tudi v publikaciji ECB iz leta 2015 z naslovom »The financial risk management of the Eurosystem's monetary policy operations«.

¹⁰ Glej med drugim izjave z rednega zasedanja pred Odborom za ekonomske in monetarne zadeve v Evropskem parlamentu 20. novembra 2017 (https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2017/html/ecb.sp171120_1.en.html).

¹¹ Glej okvir v Ekonomskem biltenu z naslovom »The ECB's asset purchase programme and TARGET balances: monetary policy implementation and beyond« (https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/ebbox201703_01.en.pdf), okvir v Ekonomskem biltenu z naslovom »TARGET balances and the asset purchase programme« (https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/eb201607_box02.en.pdf) in začasni zvezek z naslovom »The Eurosystem's asset purchase programme and TARGET balances« (<https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpops/ecb.op196.en.pdf>).

je treba omeniti, da izraz »finančna institucija«, uporabljen v dogovoru, zajema široko paleto morebitnih upravičencev do izredne likvidnostne pomoči. Izraz ne ustreza opredelitvi finančne institucije iz člena 4(26) Uredbe (EU) št. 575/2013 (uredbe o kapitalskih zahtevah). To je zaradi upoštevanja dejstva, da je izredna likvidnostna pomoč tudi orodje, ki služi finančni stabilnosti, kar pomeni, da njen domet presega sklop kreditnih institucij, ustanovljenih v jurisdikcijah euroobmočja.

2 Bančna unija in druge teme v zvezi z evropsko finančno arhitekturo

Čeprav namen resolucije ni bil prvenstveno razpravljati o temah, povezanih z nadzorniškimi nalogami ECB, se odstavki 4, 23, 26, 27, 31, 32, 33 in 39 dotikajo tem, povezanih z bančno unijo in unijo kapitalskih trgov.

ECB podpira vsa prizadevanja za dokončanje bančne unije, s čimer se bo okrepila tudi odpornost finančnega sektorja v euroobmočju. Zdravje evropskega bančnega sektorja se je v zadnjih nekaj letih izboljšalo zahvaljujoč okrepljeni regulaciji in nadzoru varnega in skrbnega poslovanja ter predvsem zahvaljujoč vzpostavitvi bančne unije. Kljub specifičnim izplačilom dividend so banke v euroobmočju od zadnjega četrletja 2014 do zadnjega četrletja 2016 povečale količnik navadnega lastniškega temeljnega kapitala z 11,6% na 13,6%.¹² Vseeno pa arhitektura bančne unije še ni dokončana. Trenutno ugodne gospodarske razmere bi bilo treba izkoristiti za dokončanje tega projekta, tako da bo unija pripravljena na najhujše krize. ECB pozdravlja dejstvo, da resolucija priznava pomen evropskega sistema jamstva za vloge, ki je tretji steber bančne unije in ključni element, na katerem temelji odpornost ekonomske in monetarne unije. ECB meni, da bi morala bančna unija čim prej iti v smer povsem vzajemnega evropskega sistema jamstva za vloge. Tveganja so se že pomembno zmanjšala, kar omogoča pogajanja o prehodu na prvo fazo sistema jamstva za vloge ter utira pot dogovoru o tem, kako naj bi sistem izgledal v stabilni fazi. To pa ne pomeni, da za prehod na polno delujoč sistem niso potrebni nadaljnji kvalitativni ukrepi za zmanjšanje tveganj.

Kot je med javnim zaslišanjem poudarila predsednica Nadzornega odbora, je bil namen osnutka dodatka k napotkom ECB bankam v zvezi s slabimi posojili razjasniti nadzorniška pričakovanja, ki služijo kot izhodišče za nadzorniški dialog z vsako posamezno banko v okviru procesa nadzorniškega pregledovanja in ovrednotenja. Mehanična uporaba ukrepov ni bila nikoli načrtovana. Dodatek je bil pazljivo revidiran na podlagi pripomb, prejetih med javnim posvetovanjem. V celoti so bila upoštevana tudi pravna vprašanja, ki so jih izpostavili člani Evropskega parlamenta. Končna verzija dodatka je bila objavljena 15. marca.¹³

Kar zadeva stresne teste, resolucija poziva k večji pokritosti, metodološki ustreznosti in zanesljivosti, kar je v skladu s stališčem ECB. Pomembno je poudariti tudi pomen ciljno usmerjenih analiz na podlagi specifičnih tveganj, s

¹² Na podlagi vzorca 103 pomembnih institucij, ki so poročala o tveganju prilagojeni aktivni (v okviru COREP) in o skupni aktivni (v okviru FINREP) v vseh časovnih obdobjih od zadnjega četrletja 2014 do drugega četrletja 2017.

¹³ https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/ssm.npl_addendum_201803.sl.pdf

katerimi se dopolnjujejo celoviti in obsežni nadzorniški stresni testi na način, ki je fleksibilen in učinkovit tako za nadzornike kot tudi za banke. ECB je nedavno skupaj z drugimi evropskimi in nacionalnimi organi na področju metodologije stresnih testov med drugim prilagodila metodologijo za stresni test 2018 na ravni EU ter tako upoštevala novi računovodski okvir MSRP 9 in povečane zahteve glede modelov pri neobrestnih dohodkih. Takšne prilagoditve metodologije stresnih testov zaradi tržnih in regulativnih dogajanj so ključne, da stresni testi ostanejo učinkovito nadzorno orodje. Treba je omeniti, da je ECB leta 2017 izvedla tudi namenski stresni test za obrestno tveganje v bančni knjigi.

ECB se strinja s pozivom resolucije k pravočasnemu in celovitemu dokončanju in vzpostavitvi unije kapitalskih trgov. Kot je ECB pojasnila v svojem prispevku k posvetovanju Evropske komisije o vmesnem pregledu unije kapitalskih trgov v letu 2017,¹⁴ ECB močno podpira ta projekt že od njegovega nastanka. Nadaljnje ukrepanje je potrebno na področjih, kot je harmonizacija insolvenčnih okvirov, obdavčitve in gospodarskega prava, s čimer bodo odstranjene čezmejne ovire pri vzpostavljanju finančne integracije. Postopki izterjave dolgov bi morali postati hitrejši in cenejši. Poleg tega morajo ukrepe, ki se osredotočajo na boljši dostop do tržnega financiranja, dopolnjevati drugi ukrepi, usmerjeni na podjetja, ki so odvisna od bančnega financiranja. Unija kapitalskih trgov bo terjala precejšen napor, tudi s strani držav članic, ki morajo biti pripravljene spoprijeti se s pravnimi in drugimi ovirami za pretok kapitala med državami. Tako bi morali vsi deležniki pospešiti prizadevanja za vzpostavitev unije kapitalskih trgov.

Kar zadeva posledice umika Združenega kraljestva iz EU, ECB sicer ni stranka v pogajanjih, vendar natančno spremlja vsa relevantna dogajanja, zlasti če bi vplivala na transmisijo denarne politike, finančno stabilnost, bančni nadzor ali nemoteno delovanje plačilnih sistemov. ECB pričakuje, da se bodo banke pripravile na vse možne nepredvidljive dogodke, vključno s scenarijem brez dogovora, ki bi privedel do trdega brexita brez prehodnega obdobja. ECB je prihajajočim bankam že sporočila, koliko časa potrebujejo nadzorniki, da obdelajo prejete prošnje. ECB in nacionalni nadzorniki pričakujejo, da bodo banke, ki se želijo preseliti (ali razširiti dejavnosti) v euroobmočje ter potrebujejo dovoljenje za (razširjene) dejavnosti po brexitu, čim prej vložile prošnjo za dovoljenje, vendar najkasneje do konca drugega četrtletja 2018. Če bodo prošnjo vložile za tem, izdaje licence pred aprilom 2019 ne bomo mogli zagotoviti. Pri tem morajo banke same poskrbeti, da pravočasno pridobijo vsa dovoljenja, ki jih potrebujejo za izvajanje načrtovanih dejavnosti. Kot je navedeno v vprašanjih in odgovorih, objavljenih na spletnem mestu ECB o bančnem nadzoru, lahko ECB in pristojni nacionalni organi dovolijo daljše pripravljalno obdobje, v katerem bodo banke izpolnile določena nadzorniška pričakovanja. Če pa bo v sporazumu z Združenim kraljestvom o umiku dogovorjeno prehodno obdobje, se od bank pričakuje, da bodo ta čas izkoristile za izvedbo svojih načrtov glede brexita ter izpolnile nadzorniška pričakovanja, ki jih ima notni mehanizem nadzora v zvezi z brexitom.

¹⁴ https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/ECB_contribution_to_EC_consultation_on_CMU_mid-term_review_201705.en.pdf.

Teme v zvezi s tržno infrastrukturo in plačilnimi sistemi

Odstavek 34 omenja priporočilo ECB, da se spremeni člen 22 Statuta ESCB, odstavek 39 pa omenja predlog Komisije o spremembi uredbe o evropskih tržnih infrastrukturah. Odstavki od 35 do 37 resolucije se dotikajo več vidikov plačil.

ECB pozdravlja razpravo v Evropskem parlamentu o njenem predlogu, da se spremeni člen 22 Statuta ESCB. Kot je dejal predsednik Draghi v svoji izjavi pred Odborom za ekonomske in monetarne zadeve 26. februarja 2018,¹⁵ ECB potrebuje ustrezna orodja, da lahko obravnava tveganja na omejenem številu področij, ki so bistvena za izvajanje enotne denarne politike in nemoteno delovanje plačilnih sistemov. ECB se je pripravljena po potrebi vključiti in posredovati dodatne informacije med parlamentarno razpravo.

ECB se popolnoma strinja z Evropskim parlamentom, da je treba okrepiti postopek priznavanja centralnih nasprotnih strank iz tretjih držav, še posebno kar zadeva klirinške dejavnosti v eurih. Centralne banke izdajateljice valut v EU, vključno s članicami Eurosistema, bi morale biti tesno vključene v ta proces, da bi lahko spremljale in obvladovale tveganja, ki jih za transmisijo denarne politike in nemoteno delovanje plačilnih sistemov predstavljajo centralne nasprotno stranke. ECB poudarja, da je pomembno zaključiti sprejetje glavnih delov zakonodaje EU – kot je na primer uredba o evropskih tržnih infrastrukturah – že precej pred brexitom, saj bomo le tako lahko pripravljene na vse možne nepredvidljive dogodke, vključno s scenarijem brez dogovora.

ECB se strinja, da je pomembno preučiti pomen in posledice centralnobančne digitalne valute, ki se imenuje tudi digitalni primarni denar. V svetu medsebojno tesno povezanih finančnih trgov ima lahko odločitev ene centralne banke, da širši javnosti izdaja digitalni primarni denar, tudi posledice onkraj lastne jurisdikcije. Ne glede na končno stališče ECB je zato pomembno preučiti naravo digitalnega primarnega denarja, morebitne razloge centralne banke, da izdaja digitalni primarni denar, ter morebitne posledice za eurske plačilne sisteme in bančni sektor ter v končni fazi za finančno stabilnost in nemoteno izvajanje denarne politike.

Države članice so se z ECB večkrat posvetovale o uvedbi ali znižanju zgornje meje gotovinskih plačil, ta posvetovanja pa niso zadevala samo plačil malih vrednosti, ampak tudi omejitve pri transakcijah med fizičnimi osebami. Euro je za prebivalce euroobmočja edini fizični denar, ki omogoča takojšno poravnavo, zanj pa (kot zakonite izdajateljice) jamčijo centralne banke. Glede na to in zaradi zelo velikega deleža gotovinskih plačil bi morale države euroobmočja, ki načrtujejo dodatne omejitve pri gotovinskih plačilih, natančno oceniti vpliv takšnih ukrepov ter njihovo ustreznost in učinkovitost pri doseganju nameranih ciljev. Kar zadeva izdajo eurobankovca s statusom zakonitega plačilnega sredstva, ki bi obeležil Karla Velikega, kot predlaga resolucija, ECB meni, da bi bilo zaradi usklajevalne vloge pri izdajanju eurokovancev primerno pozvati Evropsko komisijo, naj preuči skupno izdajo priložnostnega spominskega kovanca s podobo Karla Velikega v vseh 19

¹⁵ Glej https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2018/html/ecb.sp180226_1.en.html.

državah euroobmočja. Poleg spominskih kovancev, ki jih izdajajo posamezne države, so se omenjeni kovanci uporabljali tudi za obeležje več pomembnih obletic z zgodovinskim, vseevropskim pomenom.¹⁶

4 Institucionalna vprašanja

Odstavki 1, 2, 41–46 in 48 resolucije obravnavajo več vidikov institucionalnega ustroja in delovanja ECB.

ECB se strinja z resolucijo, da je treba ohraniti neodvisnost ECB ob hkratnem zagotavljanju zadostne demokratične odgovornosti do javnosti za njena dejanja. Neodvisnost in odgovornost sta dve strani istega kovanca.¹⁷ V resoluciji je sedanji dogovor o demokratični odgovornosti med Evropskim parlamentom in ECB ocenjen pozitivno. Resolucija sicer poziva k nadaljnjemu izboljšanju izmenjave mnenj z ECB, ki naj bi ga dosegli z večjo osredotočenostjo, interaktivnostjo in relevantnostjo, vendar pozdravlja sedanjo prakso, tj. četrletna zaslišanja predsednika kakor tudi dodatna srečanja s člani Izvršilnega odbora in pisne odgovore ECB. Poleg tega je bil splošen poziv Evropski centralni banki, naj poveča transparentnost, uresničen, glede na priznanje resolucije nedavnim pobudam, ki jih je uresničila ECB, da bi dosegla ta cilj.

Poziv resolucije Evropski centralni banki, naj zagotovi neodvisnost članov internega Revizijskega odbora, je treba obravnavati v povezavi z nedavnimi odločitvami ECB o tej temi. Svet ECB je 2. novembra 2017 odobril revidirani mandat Revizijskega odbora, ki uvaja spremenjene izbirne kriterije za člane, s čimer se upošteva razširjen obseg pristojnosti ECB ter omogoča sodelovanje zunanjih članov, ki ne prihajajo samo s centralnobančnega področja. Revidirani mandat – tako kot njegova prva različica – vsebuje izrecno določbo o neodvisnosti članov. Vseeno pa prednosti poglobljenega znanja o pristojnostih, poslovnih procesih in postopkih v ECB precej odtehtajo neodvisnost, kadar gre za ocenjevanje ustreznosti politik in poslovnih procesov ter za ovrednotenje zadevnih tveganj. Dejansko je bil Revizijski odbor zahvaljujoč poglobljenemu strokovnemu znanju članov, njihovem ugledu in zaupljivemu odnosu s Svetom ECB gonilna sila pri več izboljšavah okvira upravljanja in vodenja ECB.

Kar zadeva zahtevo resolucije, da je treba zagotoviti, da Odboru ECB za poklicno etiko ne bo predsedoval nekdanji predsednik ali prejšnji člani Sveta ECB, ECB nima nobenih zadržkov glede ustreznosti sedanjega predsednika.

Za prejšnje člane Sveta ECB bi zelo težko rekli, da ovirajo objektivno in nepristransko izpolnjevanje obveznosti članov Odbora za poklicno etiko. Dejansko se je ugled in posledično vpliv predsednika Odbora za poklicno etiko, ki je nekdanji

¹⁶ Leta 2007 v obeležje 50. obletnice Rimske pogodbe, leta 2009 v obeležje 10. obletnice ekonomske in monetarne unije, leta 2012 v obeležje desetletnice eurskih bankovcev in kovancev ter leta 2015 v obeležje 30. obletnice zastave EU.

¹⁷ Glej tudi govor, ki ga je imel Benoît Cœuré marca 2017 (https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2017/html/sp170328_1.en.html), ter govor, ki ga je imel Yves Mersch septembra 2017 (<https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2017/html/ecb.sp170904.en.html>).

predsednik ECB, izkazal za še posebno koristnega v primerih, kadar mora odbor sodelovati z nacionalnimi organi. Dejstvo, da je nekdanji predsednik ECB pripravljen prevzeti vlogo predsednika takšnega odbora, pošilja tudi močen signal znotraj ECB, da se etično ravnanje jemlje resno na najvišji vodstveni ravni.

Medtem ko resolucija navaja, da bi se morali člani Izvršilnega odbora ECB načeloma vzdržati istočasnega članstva v forumih, v katerih so tudi direktorji bank, ki jih nadzira ECB, pa obenem priznava, da je takšno članstvo možno, če je v skladu z uveljavljenimi praksami na svetovni ravni in če ECB sodeluje skupaj z drugimi centralnimi bankami. Pomembno je upoštevati, da morajo biti nosilci politik v ECB za ustrezno izvajanje mandata ECB vedno na tekočem z dogajanjem v svetovnem gospodarskem in finančnem okolju. V ta namen ECB in člani Izvršilnega odbora vzdržujejo reden dialog s širokim naborom deležnikov v številnih forumih, v katerih kot članice seveda sodelujejo tudi nadzorovane banke. Jasno je, da ti sestanki potekajo izven nadzornega konteksta, člani Izvršilnega odbora pa v celoti upoštevajo zanesljiv okvir varoval pri upravljanju in vodenju, med katerimi so kodeks ravnanja za člane Sveta in Izvršilnega odbora ECB, vodilna načela pri zunanjem komuniciranju s strani članov Izvršilnega odbora ter obveznost varovanja poslovne skrivnosti in zagotavljanja neodvisnosti.

Kar zadeva poziv resolucije Evropski centralni banki, naj sprejme jasno in javno politiko »žvižgaštva«, je to v skladu s prizadevanji, ki v ECB že potekajo. Okrepitev okvira ECB za žvižgaštvo je del strateških prednostnih nalog in poslovnih ciljev za obdobje 2018–2020. Delo na tem projektu se je namreč že začelo.

Kar zadeva pripombo resolucije o sedANJI politiki zaposlovanja v ECB, bi ECB želela poudariti, da je že začela dialog s predstavniki zaposlenih z namenom pretehtati in odpraviti morebitne pomanjkljivosti. ECB je v sodelovanju s predstavniki zaposlenih že precej zmanjšala angažiranje začasnih sodelavcev, še posebno v zadnjih nekaj letih. Med ukrepi so bili odprtje skoraj 170 novih delovnih mest, ki na različnih poslovnih področjih ECB nadomeščajo pogodbe z agencijskimi delavci. Poleg tega je poziv resolucije Evropski centralni banki, naj vsem zaposlenim zagotovi enako obravnavo in enake priložnosti ter vsem jamči dostojne delovne pogoje znotraj institucije, ravno tako v skladu s cilji ECB in s trenutnimi prizadevanji.

Resolucija priznava pobude ECB, s katerimi se ta spoprijema s problemi zaposlenih na številnih področjih, med drugim tudi z okrepljenim dialogom s predstavniki zaposlenih. Treba je spomniti, da je anketa med zaposlenimi, izvedena leta 2015, pokazala visoko stopnjo angažiranosti zaposlenih, saj je razkrila, da so ponosni, da delajo za institucijo, ter da so pripravljeni dati vse od sebe. Anketa pa je vseeno izpostavila več področij, kjer je potrebno izboljšanje – to so poklicni razvoj in upravljanje delovne uspešnosti, delovna obremenitev, delovni pritiski in stres, odprtost in poštena obravnava – sprejeti pa so že bili pomembni ukrepi v tesnem sodelovanju s predstavniki zaposlenih. ECB nadalje poudarja, da je leta 2018 izvedla drugo anketo med zaposlenimi, s katero želi ugotoviti, ali gredo te pobude v pravo smer. Anketa je sedaj zaključena, rezultati pa bodo kmalu analizirani in pripravljeni bodo tudi akcijski načrti za odpravo ugotovljenih problemov. ECB poudarja, da tesno in konstruktivno sodeluje s Svetom zaposlenih pri skupnem programu dela na več prednostnih področjih.